

Stanko Abadžić

AKTOVI

Stanko Abadžić

AKTOVI

Đakovo, kolovoz/rujan 2021.

Nakladnik
Muzej Đakovštine Đakovo

Za nakladnika
Borislav Bijelić

Autori izložbe
Borislav Bijelić, Stanko Abadžić

Tekst kataloga
Draženska Jalšić Ernečić

Lektor
Hrvoje Miletić

Grafička obrada i tisak
Hardy, Đakovo

ISBN 978-953-7128-74-6

Naklada
150 primjeraka

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Gradske
i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 150406083.

Stanko Abadžić / Aktovi

Draženka Jalšić Ernečić

STANKO ABADŽIĆ jedan je od umjetničkih fotografa koji u delikatnome motivu akt fotografije nalazi nepresušni izvor inspiracije. U licemjernom i nedosljednom vremenu današnjice, u kojem je akt fotografija postala osjetljiva tema na meti kritičara, Abadžić ne odustaje od studije akta kao umjetničke forme. Prepoznatljiva atmosfera fotografske slike, kompozicije i klasične studije nagoga ženskog tijela, vjernost crno-bijeloj filmskoj fotografiji, subjektivnost u prikazivanju snimanog objekta, potreba za pripovijedanjem u kojem kreativnu tehniku svodi na bitno temelji su njegove akt fotografije. Stanko Abadžić ističe fotografsku priču te budi osjećaje, nevinu erotičnost prigušene seksualnosti i stilizirani opis golog tijela. Pritom otkriva beskrajno romantičnu stranu svojih fotografija. Abadžićev akt primjer je fotografskog umijeća gdje autor studiozno promišlja scenu, način na koji postavlja figuru u zatečeni prostor te ističe vrijednost odnosa svjetla i sjene. Posebnu važnost ima dnevno svjetlo, kojim naglašava teksturu kože, oblik i ton. Abadžić majstorski upravlja sjenama i u svom slikanju svjetlom promišljeno bira određeno doba dana, ovisno o vrsti sjena i željenom ugođaju. Vrlo često su to sjene *zlatnog sata*, duge i jasno definirane. Raspršeno prirodno svjetlo što dolazi s prozora i prodire kroz zavjese profinjenim gradacijama zaokružuje formu. Svjetlom okupanu kožu oslikava ekspresivnim sjenama i pritom dnevno svjetlo kontrolira poput najsofisticiranije studijske rasvjete.

AKT KAO TEMA UMJETNIČKE FOTOGRAFIJE od samih početaka balansira na samom rubu društvene prihvatljivosti,

iako je po svojoj prirodi formalistička te istražuje odnos tijela i prostora kao najzahtjevnijega fotografskog zadatka. Prema fotografiji akta oduvijek postoje određene zadržke, predrasude koje određuju društvene norme i trendovi. Opravdanost akta u fotografiji, prije svega u komercijalnoj, jedno je od bitnih pitanja kojim se Abadžić bavi. On ističe nepatvorenost svojih modela, prirodnu ljepotu tijela žene koje nije potrebno tehnički doradivati i prilagođavati nametnutim standardima ljepote. Dualizam prihvatljivosti, koji u svojem određivanju društveno prihvatljivog danas doseže razinu bipolarnosti, određuje Abadžićev pristup aktu kao temi umjetničke fotografije. Akt fotografija Stanka Abadžića prije svega je studija ljudskog tijela. Posebnost nove serije posvećenost je samo jednome modelu, odsutnost šminke, postavljanja scene i umjetne rasvjete. Abadžić slavi prirodnu ljepotu žene koja neverbalnim govorom tijela ističe vlastitu senzualnost. Isprovociran svakodnevnim prikazom ženskog tijela u medijima i oglašavanju, vulgarnim svjetlećim reklamama uz cestu na kojima zapravo i nema proizvoda koji golo žensko tijelo ne reklamira, Abadžić inzistira na ljepoti (u oku promatrača) i senzualnosti koja izbjegava opscenost fotografske slike. U njegovim aktovima nema vulgarnosti, spekulacije i neukusne primisli. Svoju likovnu zamisao fotograf razrađuje naglašavajući anakronizam crno-bijelih odnosa i mogućnosti filmskoga fotografskog medija.

ABADŽIĆEVI AKTOVI odaju umjetničkog fotografa koji je opčinjen skladom oblika i prirodnom ljepotom, snagom žene koju iz stvarnog života nastoji prenijeti na svoje fotografije. Modeli na akt fotografijama Stanka Abadžića obične su žene, prijateljice čiji identitet kavalirski vješto skriva. Upravo njima posvećuje svoje nostalgичne studije ženskog tijela u kojima preispituje odnos linije i forme, objekta i okruženja, prostornih odnosa koje naglašava prirodnim svjetlom i jasno definiranim sjenama. Abadžić se majstorski poigrava s prirodnim izvorom svjetlosti. Mekim raspršenim svjetlom ističe putenost i

oblina tijela, dok jasno definiranom rasvjetom, najčešće popodnevnim dugim sjenama, naglašava kompoziciju, volumen, kontrast, određenu atmosferu i unutarnju snagu modela. Zapravo, estetska strana slike i filmski kadar europskih klasika *film noirea* grade ugođaj suprotstavljanja svjetla i sjene, zamračenih prostora i turobnih mjesta. Riječ je o atmosferi straha i iščekivanja koju Abadžić suptilno obavija ženskom stranom priče, istodobno krhkom i snažnom. Predosjećaj tragičnog ishoda i osjećaj intenzivnog straha što izaziva anksioznost i buru emocija odražavaju nesigurnost vremena u kojem Abadžić djeluje, usprkos prividnom anakronizmu stila i načina. Doslovno, osim što odražava opće stanje duha, prema riječima samog autora, fotografija je od samog početka, još u vrijeme *egzila u Pragu*, bila utočište u kojem je nalazio emocionalnu ravnotežu i unutarnji mir.

Jedan od posljednjih aktova uvrštenih u katalog posebno je važan. Snimljen u starinskoj sobi oštećenoj potresom, u atmosferi gorke patnje naglašene otvorenom kavernom napuknutog zida, pripovijeda o srušenom svijetu od kojeg se steže grlo i boli duša. Abadžić, baš kao i Roderick Usher, dolazi u sumornu kuću s pukotinom preko zida sobe. Kuća i soba izazivaju osjećaj jeze, a misteriozna atmosfera straha Abadžićev je autorski rezime apokaliptične 2020. godine. Priča je to o sumornom očaju, bolnoj usamljenosti pandemije i neizvjesnosti potresa, vremenima punim straha i duboke tuge. Odraz u razbijenom starinskom ogledalu, kojem dio nedostaje, priča je o sedam godina nesreće. Poput duha tanka i prozirna figura *Lady Magdalene*, svilenkaste duge kose skupljene u pletenicu omotanu oko glave, podignutih ruku hvata posljednje (ili prve) zrake svjetla što dopire kroz prozor, odbija se od površine ogledala i pada na leđa. Svjetlost kroz guste zavjese ne dopire do uglova sobe obavijene teškim beznađem. Neugledni stari namještaj, srebrni antikni pribor za češljanje i ljetna cvjetna haljina ovješena na zid poput slike djeluju sumorno. Abadžić nastoji opisati noćnu

moru neizvjesnog iščekivanja i katastrofu koju nije moguće predvidjeti. Krhkost i snaga lome se u nejakom tijelu koje emanira svjetlost svijeta u zlokobni mir prazne sobe.

ABADŽIĆEV AKT je logičan, jasan i pomalo sjetan. Studija ljudskog tijela ne posjeduje erotske aluzije. Abadžić je u svakom trenutku svjestan nevidljive granice između moralne i komercijalne prihvatljivosti, senzualnosti i erotičnosti, cenzure i autocenzure. Abadžićevi aktovi odražavaju prirodno stanje ugone. Povezani s prostorom, kontemplativno su uronjeni u prolaznost vremena koje je fotografija voajerski zaustavila. Model se razodijeva, odijeva, češlja, kupa, sunča, čita ili sanjari. Mentalno se povezuje s prostorima sumornih budoara, prašnjavih salona u kojima vrijeme stoji, starim tavanima, stubištima i verandama, skrivenim livadama, sjenovitim voćnjacima, tajnim mjestima na rubu rijeke, jezera ili morskog žala što posjeduju dramatiku filmske priče. Stanko Abadžić nije urbani voajer kojeg uzbuđuju profanost i erotski naboj nagog tijela. Ne zanima ga banalna dimenzija globalne kulture opsjednute Erosom i Tanatosom. Motiv akta Abadžić doživljava kao izazov u kojem preispituje likovne i morfološke aspekte akta u fotografiji te pomiče osobne granice umijeća svrhovitoga gledanja i fotografske vještine komponiranja. Plemenitost umjetničke namjere, korektnost i moralnost (pa čak i određena *kavalirština*), poštovanje i divljenje koje osjeća prema tijelu modela na razini sadržaja posjeduju poetičnost stare škole. Fotograf temu akta razvija na temeljima vlastite srednjoeuropske tradicije i pripovjedačkom rakursu majstora fotografije koji nedvosmisleno upućuje na estetsku dimenziju akt fotografije.

Bibliografija

Stanko Abadžić – rođen 1952. u Vukovaru. U petnaestoj godini od oca dobiva prvi fotoaparatus MENA 8. Učlanjuje se u Fotoklub Borovo, koji mu organizira prve skupne i samostalne izložbe u Vukovaru i Borovu. Diplomirao je germanistiku i radio kao dopisnik Vjesnika iz Vukovara. Iz tog vremena poznate su njegove reportaže iz Tunisa, Malte, Turske i drugih zemalja.

Od 1995. do 2002. godine boravi u Češkoj, gdje radi kao slobodni fotograf. U Češkoj je također imao brojne skupne i samostalne izložbe, a najveću retrospektivnu izložbu imao je u Pragu u Komornoj galeriji Dom Josefa Sudka, koja nosi ime po čuvenom češkom fotografu. 2003. godine muzej Mimara organizira mu izložbu In Absentia, kojom je Abadžić označio povratak na hrvatsku fotografsku scenu. U Hrvatskoj je izlagao u Osijeku, Novigradu, Splitu, Zagrebu, Dubrovniku, Karlovcu, Sisku, Rijeci i Daruvaru. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja.

Samostalno je izlagao u 16 europskih zemalja, Argentini, Japanu, Americi i Rusiji.

Njegove fotografije nalaze se u brojnim zbirkama u Europi, Hrvatskoj i Americi. Redovito surađuje s izdavačkim kućama Disput, Meandar, Fraktura, Znanje, AGM na oblikovanju naslovnica knjiga.

Član je HDLU-a Zagreb, Hrvatskog saveza samostalnih umjetnika Zagreb i Fotokluba Zagreb. Živi i radi u Zagrebu.

Do sada je sudjelovao na pet aukcijskih prodaja fotografija i to:

2002. godine u organizaciji Galerije Jiri Jaskmanicky u Pragu

2002. godine u organizaciji Aukcijske kuće Neumeister iz Münchena

2003. godine u organizaciji Aukcione kuće Michael Zeller iz Lindau, Njemačka

2004. godine u Galeriji BADROV u Zagrebu

2005. godine u Galeriji Altenburg u Berlinu

Zastupljen u zbirkama i privatnim kolekcijama:

Filip Trade, Zagreb

Zbirka hrvatske fotografije, Fotoklub Zagreb

Muzej grada Rijeke

Moderna galerija Rijeka

Moderna galerija Zagreb

Steven Cohen Gallery, L. A., USA

Stuart N. Brotman Communications, Boston, USA

Perdita Adrian Kunze, Njemačka

Galerija Moosgasse, Kempen, Njemačka

Kazutami Ando, Tokio, Japan

Karel Kresta, Prag, Češka

Stockereg, Zürich, Švicarska

Vintage Ltd, USA

Pg Art Gallery, Turska

John Cleary Gallery, Houston, US

Umeleckoprumyslove muzeum Praha

Fotografska zbirka pariške banke HSBC

Portfolio objavljen u časopisima:

Black and White - Amerika

Schwarzweiss - Njemačka

Fotoforum - Njemačka

Photoeye - Bugarska

Fotografie Magazin - Češka

Photoart Magazin - Češka

Fotomag - Hrvatska

Oris - Hrvatska

Livingston - Hrvatska

Photo - Rumunjska

Refoto - Srbija

IZ - Turska

Photo-Art International - Francuska

Polka - Francuska